

Täysistunto

Torstai 13.10.2022 klo 16.02—22.02

2.5. Suullinen kysymys julkisen talouden tasapainottamisesta (Matias Marttinen kok)

Suullinen kysymys SKT 164/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt siirrymme kokoomuksen eduskuntaryhmän aiheeseen, ja sen esittelee meille edustaja Marttinen.

Keskustelu

16.38 **Matias Marttinen kok:** Arvoisa herra puhemies! Kokoomus on huolissaan Suomen talouden tilanteesta. Mielestämme taloutta on hoidettava vastuullisesti, vakaasti ja parhaaseen asiantuntijatietoon nojaten. Pääministeri Marin, teidän hallituksenne tulee jämmään historiaan hallituksena, joka perusti talouspolitiikkansa rajun velanoton varaan. Eduskunta käsittelee parhaillaan hallituksen budjettiesitystä, joka perustuu kahdeksan miljardin euron velanoton varaan. Talousasiantuntijat ovat arvostelleet velanottoa ja esittäneet, että talouden tasapainottaminen aloitettaisiin vielä tällä vaalikaudella. Jopa SDP:n eduskuntaryhmän puheenjohtaja Antti Lindtman myönsi viime viikonloppuna, että myös leikkauksia tarvitaan talouden tasapainottamiseksi. Tämä on rehellistä puhetta. Kysynkin nyt pääministeriltä: Oletteko te samaa mieltä edustaja Lindtmanin kanssa? Pitääkö julkista taloutta myös tasapainottaa leikkaamalla?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Pääministeri Marin.

16.39 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkäpä edustaja Marttinen ja kokoomuksen eduskuntaryhmä voivat perehtyä myös niihin puheenvuoroihin, joita olen tästäkin salista käyttänyt, joissa olen kuvannut sitä, että kyllä me tarvitsemme Suomessa rakenteellisia uudistuksia, joilla vahvistamme taloutemme pohjaa, erityisesti työllisyysasteen vahvistamista, ja tässä niin tuottavuuden parantaminen kuin esimerkiksi ulkomaisen työvoiman saatavuus ovat avainkysymyksiä, niin että taloutemme kasvaa tulevaisuudessa. Mutta olen myös kuvannut sitä, että kyllä me tarvitsemme myös sopeutuksia, ja tästä näkökulmasta olen täysin samaa mieltä kuin edustaja Lindtman. Me puhumme niin tulosopeutuksesta kuin menosopeutuksesta, mutta tässäkin pitää olla viisas. Sellaiset toimet, jotka estävät kasvua, eivät ole järkeviä, ja sellaisetkaan toimet, jotka rapauttavat pohjoismaista hyvinvointivaltiota ja rapauttavat ihmisten luottamusta yhteiskuntaan, eivät ole viisaita.

Mutta kyllä, kestävä talous rakentuu monesta osasta: rakenteellisista uudistuksista, kasvuhakuisesta, vahvasta politiikasta ja sitten järkevästä sopeutuksesta, jossa sisällä on sekä menosopeutusmahdollisuudet että tulosopeutusmahdollisuudet.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ne edustajat, jotka tähän tematiikkaan haluavat tarttua, nouskaa ylös ja painakaa V-painiketta lisäkysymyksen toivossa. — Edustaja Marttinen jatkaa.

16.40 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kokoomuksen viesti on ollut koko vaalikauden ajan, ettei Suomen taloutta voi rakentaa jatkuvan velanoton varaan. Hallituksen viesti taas on ollut, että jokainen ongelma voidaan ratkaista velkarahalla, ja näin te myös tosissaan olette toimineet. Olette ottaneet tämän vaalikauden aikana kymmeniä miljardeja uutta velkaa, mutta ensi vuoden budjettiesitystänne voitte vielä muuttaa. Joka kerta, kun kokoomus on vaatinut talouden tasapainottamista, hallitus on vaatinut meiltä keinoja siihen. Olemme joka vuosi esitelleet vaihtoehtobudjetissamme ratkaisumme, miten julkista taloutta lähdetään tasapainottamaan. Totta kai meillä on ratkaisuja. Arvoisa pääministeri, vastaavasti suomalaisilla on oikeus kuulla myös teidän vastauksenne: millä keinoilla julkinen talous laitetaan tasapainoon?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Pääministeri Marin.

16.41 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri edellisessä vastauksessani kuvasin, että ennen muuta tarvitsemme kasvuhakuista politiikkaa, mutta myös rakenteellisia uudistuksia ja sopeutusta, mutta tämänkin pitää olla oikeudenmukaista, ei sellaista, mitä kokoomus on esittänyt, eli että leikataan heikoimmilta ja annetaan samalla kaikkein vauraimmille ja varakkaimmille. Se ei ole hallituksen linja. [Välihuutoja oikealta — Puhemies koputtaa]

Mutta kun kuvaatte tätä voimakasta velanottoa, niin kyllä, on totta, että tällä hallituskaudella me olemme joutuneet ottamaan paljon, paljon enemmän velkaa kuin varmasti yksikään hallituspuolue olisi hallituskauden alussa halunnut. Ja syynä on yksinkertaisesti maailmanlaajuinen pandemia, sota Euroopassa, jonka seurauksena me joudumme tekemään mittavasti myös investointeja ja panostamaan suomalaiseen puolustukseen ja turvallisuuteen, ja nyt energiakriisi ja seuraavana mahdollisesti vielä taloudellinen taantuma. [Vilhelm Junnila: Hallituskriisi!] Eli haasteita hallitukselta ei ole puuttunut. Voin vakuuttaa, että me emme näitä haasteita toivoneet. Me emme halunneet, että yhteiskunta joutuisi tällaisia isoja kriisejä kohtaamaan, ja sen vuoksi me olemme myös joutuneet ottamaan velkaa niin, että olemme voineet tukea esimerkiksi suomalaisia yrityksiä ja [Puhemies koputtaa] ihmisiä näiden vaikeiden kriisien keskellä. [Jukka Gustafsson: Yhtäkään koronatukea kokoomus ei vastustanut!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Mykkänen.

16.43 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! ”Vallitsevissa rahapolitiikan ideoissa on jotain pahasti vialla, kun keskuspankit suojelevat uskottavuuttaan ajamalla taloudet taantumaan.” Arvoisa pääministeri Marin, te kirjoititte tämän twiittiin lainauksena ilmeisenä tarkoituksenanne jakaa tutkija Antti Ronkaisen aihe tai ajatus tai väite. Tämä lause koskee siis keskuspankkien tehtävää ja tarkoittaa, että keskuspankkien ei pitäisi nostaa korkoa hintojen nousun taittamiseksi, koska se uhkaa ajaa talouksia taantumaan ja uhkaa moninkertaistaa myös Suomen veronmaksajien yhteisen velan hinnan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2022 vp

Arvoisa puhemies! Tämä kysymys on äärimmäisen tärkeä, ja pääministerin alustalta esitettyinä varsin vakava — jos liittokansleri Scholz olisi näin twiitannut, euron arvo olisi todennäköisesti heilahtanut.

Pääministeri, kysyn: Oletteko tänä päivänä siis sitä mieltä, että keskuspankkien tulisi piddättäytyä koronnostosta tässä tilanteessa? [Puhemies koputtaa] En toivoisi kuulevani finanssipolitiikasta, vaan korkopolitiikasta, jota tämä avauksenne tai koepallonne koskee.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt aika on päättynyt. — Pääministeri Marin.

16.44 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On selvää, että Euroopan keskuspankin tehtävä — keskuspankkien tehtävä — on huolehtia rahapolitiikasta. Hallitukset, poliittiset päättäjät, huolehtivat finanssipolitiikasta. Se, mistä itse kannan huolta, on yleinen talouspolitiikan koordinaatio, joka on tällä hetkellä valitettavan ohutta. On erittäin ongelmallista meidän taloutemme näkökulmasta koko Euroopassa, mikäli toimmme ovat ristiriidassa, ja peräänkuulutan parempaa koordinaatiota, keskustelua — tämän olen myös hyvin suoraan sanonut. Tuo sitaatti ei ole minun tekstiäni, se on tutkija Ronkaisen tekstiä, joka on hyvin perehtynyt aihepiiriin. Suosittelen lukemaan tuon artikkelin. [Kai Mykkänen: Olen lukenut!] Mielestäni se oli hyvä ja mielenkiintoinen artikkeli.

16.45 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtion ensi vuoden budjetissa on menoja yli 80 miljardilla eurolla, ja siellä on 500 riviä erilaisia menoja. Kun täällä on eduskuntaryhmän puheenjohtaja SDP:stä, Antti Lindtman, esittänyt, että SDP olisi valmis tekemään leikkauksia, niin voisitteko, pääministeri Marin, kertoa täällä kaikille, oletteko te samaa mieltä teidän puolueenne ryhmäpuheenjohtajan kanssa ja mitä leikkauksia te tarkkaan ottaen olisitte hallituksessa ja SDP:ssä valmis tekemään?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin. — Ja pääministeri Marin.

16.45 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän kysymyksen ensimmäiseen osaan vastasinkin jo muutama puheenvuoro sitten.

Minkälaisia toimia SDP olisi valmis tekemään? Itse asiassa puolue tällä hetkellä valmistelee tulevaisuuden osalta [Kokoomuksen ryhmästä: Tulevaisuuden!] talouspoliittisia kysymyksiä ja näiden osalta myös sopeutustoimia. Me pidämme selvänä sitä, että mikäli sopeutustoimia joudutaan tekemään — nehan eivät ole miellyttäviä — niin tässä pitää huomioida sekä tulosopeutus että menosopeutus [Jani Mäkelä: Eli lisää veroja!] ja menosopeutuksen osalta pitää kohdistaa niin, että kaikkein heikoimmissa asemissa olevista ihmisistä [Välihuutoja] pidetään huolta ja heidän tilannettansa ei pahenneta. Meille oikeudenmukaisuuden näkökulma on erittäin tärkeä. Ja toinen näkökulma, mikä on tärkeä, on se, että ei leikata tulevaisuuden kasvusta. Esimerkiksi tällä hallituskaudella on tehty ennätykselliset koulutuspanostukset. Kun kokoomus oli hallituksessa ja meillä oli kokoomuslainen opeusministeri, niin silloinhan koulutuksesta ja tutkimuksesta leikattiin mittavasti. Tämä ei ole oikeaa politiikkaa, [Timo Heinonen: Velkapolitiikkako on?] vaan sopeutustoimetkin pitää tehdä järkevästi ja oikeudenmukaisesti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt edustaja Lindtman.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2022 vp

16.46 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Julkisen talouden kestävyyydestä ja velasta on syytä kantaa huolta. Mutta samaan aikaan on syytä katsoa myös, että eihän Suomi elä pullossa, vaan kaikkia euromaita, EU-maita on viimeisten vuosien aikana koskettanut kolme kriisiä: koronakriisi, Venäjän hyökkäys Ukraina ja nyt energiakriisi. Ja kyllä on myös hyvä vähän suhteuttaa, miten Suomi on nyt pärjännyt tässä euromaiden joukossa. Viime vuonna Suomen alijäämä oli itse asiassa alle puolet euroalueen keskiarvosta. Tällä vaalikaudella Suomen suhteellinen velkaantuminen euroalueen keskiarvoon suhteutettuna on pienentynyt viisi prosenttia — kaikilla se on kasvanut, mutta ero euroalueen keskiarvoon on tällä hetkellä viisi prosenttiyksikköä parempi kuin tämän hallituksen aloittaessa.

Nyt on tärkeää nähdä, että siihen energiakriisiin, joka meitä kohtaa, on nyt vastattava ja kansalaisia tuettava, koska se vaikuttaa siihen, kuinka iso haaste meillä on tässä jatkossa. [Puhemies: Ja kysymys!] Pääministeri, tiedätkö, suunnitteleeko mikään maa sellaisia sosiaaliturvan leikkauksia, [Puhemies koputtaa] joita tässä salissa on esimerkiksi kokoomuksesta esitetty nyt tulevana talvena? [Leena Meri: Kysy omalta ministeriltä taas! — Sanna Antikainen: Jälleen kysymys omalle ministerille!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Pääministerille meni.

16.48 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En aivan jokaisen EU-valtion budjettiesityksiä niin yksityiskohtaisesti tunne, että tuohon suoraan pystyisin vastaamaan, [Kai Mykkänen: Tunnettekko oman puolueenne säästölistan?] mutta toteaisin ehkä yleisesti näin, että kyllä ennemmin tällä hetkellä kaikki eurooppalaiset valtiot pyrkivät tukemaan ihmisiä, yrityksiä, teollisuutta — johtuen Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainaan, johtuen tästä kiristysruuvista, jota energian puolella Putin käyttää, johtuen näistä erittäin korkeista energian hinnoista, jotka heijastuvat kaikkeen muuhunkin hintakehitykseen. Eli kyllä se pääsääntöinen linja ja suunta on se, että juuri tässä tilanteessa määrääkäsesti tuetaan ihmisiä, tuetaan yrityksiä, ja tietääkseni myöskään oppositio ei ole suinkaan vaatinut tämänkään osalta, niin kuin ei pandemiankaan osalta eikä sodankaan osalta, että ikään kuin näitä panostuksia pitäisi jättää tekemättä. Kun te täällä meitä syytätte velanotosta, niin monesti itse asiassa oppositio on huutanut hallitukselle siitä, miksi ette tue vielä enemmän ja anna vielä enemmän rahoitusta yrityksille tai ihmisille. [Puhemies koputtaa] Eli näen pientä ristiriitaa opposition haastamisessa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja jälleen kerran muistutan siitä, että oman puolueen ministereille ei mielellään kysymyksiä esitetä. — Ja sitten edustaja Multala.

16.49 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaivoin tuossa esille hallitusohjelman, kun pohdin, mitäköhän siellä luki. Siellä lukee muun muassa näin: ”Hallitus on sitoutunut vahvistamaan julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyyttä johdonmukaisesti niin, että ei ajauduta kestävämmän velkaantumisen uralle, joka pakottaisi tulevaisuudessa menojen leikkauksiin tai verojen korottamiseen.” No, nyt näistä edeltävistä puheenvuoroista voi hyvin päätellä, että kun sekä pääministeri että SDP:n ryhmäpuheenjohtaja olette tulleet siihen tulokseen, että tarvitaan sekä meno- että tulosopeutumista eli juuri sekä näitä menojen leikkauksia että tulojen korotuksia, veronkorotuksia, niin voidaankin ehkä todeta, että aivan tässä tavoitteessanne ette ole onnistuneet, vaan olette lisänneet me-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2022 vp

noja enemmän kuin mitä sota ja korona olisivat edellyttäneet. Arvoisa pääministeri, olemme kysyneet monta kertaa, mutta kyllä teidänkin on kyettävä vastaamaan: onko nyt niin, että haluatte siis korottaa veroja, mitä veroja te korottaisitte ja mitkä ovat niitä menoja, [Puhemies koputtaa] mitä te leikkaisitte?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Pääministeri Marin.

16.50 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietenkin hallitus noudattaa hallitusohjelmaa, ja me olemme esimerkiksi veropolitiikasta hallitusohjelmaa kirjoittaessa sopineet. Se on sitten eri asia, mitä SDP puolueena tavoittelee esimerkiksi verotuksen osalta. Vaikka mielelläni pääministerinä en ehkä tällaista puoluepoliittista puheenvuoroa käyttäisi, mutta kun täältä opposition puolelta kysytään, niin totta kai vastaan. Meillehän tärkeää ei suinkaan ole se, että veroja pitäisi kauheasti korottaa, vaan nimenomaisesti tilkitä niitä verotuksen porsaanreikiä ja aukkoja, [Timo Heinosen välihuuto] eheyttää suomalaista verojärjestelmää ja veropohjaa ja mieluummin sitten madaltaa näitä veroasteita, eli ei SDP:n tavoite suinkaan ole se, että verotus olisi mahdollisimman kiireä, vaan että meidän veropohjamme olisi mahdollisimman tiivis.

Mitä tulee sitten yleisesti talouspolitiikkaan, itse kyllä seison niiden monien uudistusten takana, mitä hallitus on tehnyt. Esimerkiksi oppivelvollisuuden laajentaminen — kyllä, se on maksanut, mutta se tulee tuomaan investointina tämän moninkertaisesti takaisin. Se, että jokainen suomalainen nuori saa vähintään toisen asteen koulutuksen, [Puhemies koputtaa] on meidän tulevaisuutemme kannalta aivan keskeinen asia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Meri.

16.51 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tietysti kuulostaa aika huolestuttavalta, kun pääministeri kertoo, että te valmistelette pääministeripuolueena — sinä aikana, kun te johdatte hallitusta — teidän meno- ja tulopuoltanne ihan kuin te ette tietäisi hallituksessa, mitä te teette. Elikkä miksi te ette ole yhdessä valmistelleet? Aivan kuin sosiaalidemokraatit valmistelisivat tällä hetkellä vaihtoehtobudjettia oppositiopuolueiden kanssa, jotenkin aika huolestuttavaa. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Merellä puheenvuoro.

Ja te sanoitte, että oppositio ei esitä omia vaihtoehtojaan. Kokoomus tosiaan on esittänyt nuo sosiaalituen leikkaukset, joita me emme nyt tässä kannata, mutta me olemme esittäneet toissijaisiin menoihin valtavan määrän: haitalliseen maahanmuuttoon, EU-tukipaketteihin. Ja te ette ole ottaneet vastaan niitä meidän ehdotuksiamme, päinvastoin — te jatkuvasti lisäätte epäoikeudenmukaisia menoja muun muassa laittomaan maahanmuuttoon.

Kysyn teiltä: onko tämä teidän mielestänne oikeudenmukaista politiikkaa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Pääministeri Marin.

16.53 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on kylä tässä salissa skandaali. [Juha Mäenpää: Hallituksessako?] Myös SDP suomalaisessa demokratiassa valmistelee vaaliohjelmaa tuleviin eduskuntavaaleihin. [Sosiaalidemokraat-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2022 vp

tien ryhmästä: Kyllä!] Myös SDP valmistelee vaaliohjelmaa, omia poliittisia avauksia, linjauksia. [Leena Meren välihuuto — Puhemies koputtaa] Me teemme poliittista ohjelma-työtä puolueen sisällä siitä huolimatta, että tällä hetkellä olemme pääministeripuolue. Olen ajatellut, että demokratiassa tämä on aivan sallittua, ja on vain hyvä asia, että puolueet kertovat omia kantojansa ja näkemyksiänsä, mutta ymmärrän, että välttämättä kaikki puolueet eivät näe asiaa aivan näin. Me tulemme julkistamaan oman ohjelmamme, oman vaihtoehtomme, ja tulemme kertomaan sen avoimesti kansalaisille ja äänestäjille.

Mitä tulee yleisesti talouspolitiikkaan — tässä sivutaan ehkä molempia aiheita — niin yleisesti tämän hallituskauden isoja kuvia ovat valitettavasti olleet nämä todella mittavat, erittäin haastavat, vaikeat kriisit. [Leena Meren välihuuto] Emme me niitä toivoneet, tienneet, kun hallitusohjelmaa yhdessä kirjoitettiin, mutta siitä huolimatta pandemia, sota, energiakriisi, [Puhemies koputtaa] mahdollisesti tuleva talouskriisi — voin kyllä sanoa, että haasteita ei ole puuttunut.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja vielä edustaja Orpo, ja sen jälkeen vaihdamme aihetta.

16.54 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensi vaalikauden iso kuva on tällä menolla velkakriisi. Teidän asettamanne talouspolitiikan arviointineuvoston puheenjohtaja Vilmunen sanoi, että jos tähän ylivelkaantumiseen ei puututa, se on karmeaa meidän lapsillemme. Osuuspankkiryhmän johtaja Ritakallio varoitti velkakriisistä, jos velkaantumiseen ei puututa. Nyt ei ole kyse siitä, mitä SDP valmistelee ensi kaudelle, kyse on teidän hallituksestanne, siitä, mitä tämä hallitus valmistelee nyt ja tässä. [Leena Meren välihuuto] Kun nämä valtionlainojen korot ovat lähteneet nousuun, Suomen valtion kymmenen vuoden velka maksaa nyt yli kolme prosenttiyksikköä enemmän. Yhdenkin prosenttiyksikön nousu on puolitoista miljardia korkokuluja, mikä on pois palveluista: pois vanhustenpalveluista, pois kouluista. Kysyn teiltä, pääministeri: Ettekö te ole huolestunut? Miksi te ette tee nyt mitään? Miksi te jätätte asiat seuraavalle hallitukselle? [Leena Meri: Ne tekee vaihtoehtobudjettia!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja pääministeri Marin.

16.55 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minä olen huolestunut velkaantumisesta, olen huolestunut niin Suomen velkaantumisesta [Hälinää — Puhemies: Shh!] kuin muiden eurooppalaisten valtioiden velkaantumisesta, mutta syy on se, että me olemme kohdanneet erittäin vakavia, isoja kriisejä tällä hallituskaudella. Ja kun oppositio kritisoi velkaantumista, niin itse asiassa, jos me katsomme, te olette tukeneet kaikkia näitä toimia, koronassa tukea yrityksille, tukea ihmisille. [Timo Heinonen: Totta kai!] Te olette tukeneet sodan aikana sitä, että me teemme mittavia hankintoja. Esimerkiksi hävittäjähankinta on sellainen, erittäin mittava ja myös ensi vuonna tuolla velkaantumisessa näkyvä hanke, jota lähestulkoon koko eduskunta [Leena Meri: Voi leikata toissijaisista menoista!] on tukenut. Te olette tukeneet myös näitä energiatukia, ja te olette vaatineet vieläkin enemmän. Kun te meitä kritisoitte velkaantumisesta, niin on kuitenkin hyvä havaita, että tätä isoa velan määrää, [Leena Meri: Leikatkaa toissijaisista menoista!] joka on kriisien vuoksi jouduttu ottamaan, te olette tukeneet ja monesti vielä peräänkuuluttaneet isompia tukia. [Ben Zyskowitz pyytää vastauspuheenvuoroa]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt joudumme kiirehtimään aiheissa eteenpäin.

Kysymyksen käsittely päättyi.